

Observatoriul este de două ori în
septemana, miercuri și sâmbătă.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu
cu post'a în lăintrulu monarhiei
pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In străinatate pe 1 anu 10 fl.
său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său
11 franci; — numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie s'au linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la adou'a si a
trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usoru prin assem-
natiunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 20.

Sibiu, 8/20 Martiu 1878.

Anulu I.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“.

Infintiarea acestui diariu a fostu pe la inceputulu anului c. pentru cei mai multi lectori neasteptata; totu asia invitarea noastră la prenumerațiune fu intardiata până apröpe de anulu nou, din cauza că chiaru fundarea diariului, de si planuita cu doi ani mai inainte, totusi in ultimele dile veni öresi-cumu improvisata si accelerata prin logic'a unor fapte complinite si a altora, care nu se potu evita, cumu nu se pöte oprí Dunarea in cursulu seu.

Acestea impregiurari sunt motive de ajunsu, că se ne supunemu vointiei aceluor dñi lectori, carii ne ceru, că dela 1-a Aprile inainte se deschidemu prenumerațiune noua si anume:

Pe 3 luni Aprile, Maiu, Iuniu cu v. a. fl. 2 in lăintrulu monarhiei, si 6 franci in afara.

Pe 9 luni Aprile — Decembre cu v. a. fl. 6 si in afara din monarhia cu 17 franci.

Celu mai simplu si mai siguru midiuocu de a prenumera este prin asemnatiuni (mandate) de posta. Ne rogamu numai, că adresele se se scria respicatu, cu litere bine formate, se se arate totu deauna post'a din urma, chiaru si comitatulu ori vreo cetate vecina mai mare, din cauza că sunt in tiéra förte multe comune omonime (de acelasiu nume), inse in diverse regiuni si chiaru tieri. Töte trimiterile de bani se adresédia de a dreptulu la

Redactiunea Observatoriului

in Sibiu (Szeben).

Strad'a Orediulu.

Cätiva domni se abonaseru numai pe 3 luni, Ianuariu — Martiu. Că se nu incete espeditiunea diariului cu 1 Aprile, ii rogamu că se binevoiésca a innoi prenumerațiunea.

Pentru doritorii de a primí Observatoriulu dela 1 Ianuariu anuntiamu, că se afla preste 30 exemplarie intregi, cu care mai potemu inca servi.

Foisiör'a „Observatoriului“.

O poveste frumoša.

Dedicata feteloru frumoše

de Principes'a de Beaumont.

(Continuare si fine).

Intr'aceea tempulu carnevalului sosi si principele credea ca 'si va putea petrece bine, deca se va putea duce la baluri fara ca se fia cunoscutu, adeca incognito. Elu nu descoperi intentiunea sa la nimenea altu, decatu Laidronettei, rogandu-o se ia si dens'a masca, pentru-că dens'a fiindu'i cumnata, gurile rele nu voru avea ce dice, si deca se va afla, reputatiunea sa nu va fi compromisa. Laidronetta ceru deci consimtiementulu barbatulu seu, pe care ilu si primi cu atātu mai usoru, că elu fusese acela, care bagase in capulu principelui acēsta fantasia, pentru că se facea posibile reusit'a planului seu ce ilu concepuse cu scopu se'lu impace cu Bélota. Elu si adresă indata o scrisöre, in cointielegere cu soci'a sa, acelei principese abandonate, invitandu-o la acelu balu si descoperindu'i costumulu in care era se fia imbracatu principele. In midiuoculu balului Bélota sosi, si luandu locu intre barbatulu seu si soru-sa, incepü o conversatiune förte placuta cu densii. La inceputu principele credii, că recunösce vocea sociiei sale, dara dupa o conversare de o jumetate de öra pierdü cu totulu presupunerea sa. Restulu noptiei se petrechü asia de iute, încätu sosindu diorile, principele isi frecă ochii, crediendu ca visédia; intru atata fusese incantatu de spiritulu necunoscutei sale, pe care nu o putüese indupleca nici decum se se demasce. Totu ce putü obtiné dela densa fu, că se voru intalni la celu mai de apröpe balu in acelési costume. Principele era celu dintai, si necunoscut'a de si sosi dupa unu cartu de öra in urm'a lui, totusi o acusă, că au intardiatu prea multu si 'i jură ca o au asteptatu cu multa nerabdaré. La acēsta a dou'a intalnire a remasu si mai

Celelalte conditiuni, precumu esirea de 2 ori in septemana, taxele pentru anuntiuri s. a. se potu vedé in fruntea fia-carui Nr.

Ori-ce reclamatii se facu celu multu in 8 dile computeate din dio'a in care ar fi trebuitu se ajunga cutare Nr. la adres'a cuvenita.

Redactiunea.

Idei practice din sfer'a economiei nationale*).

II. Asia dara statisticii si economii politici ai Ungariei, de si nici-decumu prea drepti si liberali cätă poporulu tieranu, ii recunöscu lui celu pucinu atätä, că circa 1/2 din intregu teritoriulu productivu alu tieriloru Corönei unguresci, adeca Ungari'a, Transilvani'a, Croati'a cu Slavoni'a si cu teritoriulu confinariu (granitia) se afla până acumu in manile si in proprietatea aceesti clase de poporu, adeca a locuitorilor sateni, firesce, partea cea mai mare a acelu teritoriu rescumparata in cursu de secolu cu sudori de sange si chiaru cu sange rosiiu curatu, éra dela 1848 încöce platita si resplatita cu sute de miliöne sub titlu de desdaunare său descarcare, desrobire a pamentului (Grundentlastung, fñldthehermentesités), care se mai platesce neincetatu, de cätă töte clasele locuitorilor, si se va plati, D-dieu mai scie pe câte dieci de ani inainte, că-ci obligatiunile rurali mai stau inca, precumu bine vedemu, totu numai in cursu de 75 până la 80%, adeca cu 20—25% sub al pari.

Déca populatiunea rurale are in proprietatea sa 1/2 din teritoriulu productivu alu aci numiteloru tieri, si déca statisticii pretiuescu teritoriulu productivu intregu la 3 miliarde si 800 miliöne flor. v. a., atunci teritoriulu 1/2 ce se afla in proprietatea locuitorilor sateni, are valörea computeata in bani totu 1/2 adeca: Una miie si 900 miliöne fl. Atätä este hipotec'a de pamentu a locuitorilor sateni din Ungari'a, Transilvani'a si Croati'a cu Slavoni'a**). Asia dara creditulu hipotecariu alu poporulu agricultoru inca ar trebui se fia de 1/2 din

*) A se vedé Nr. 18.

**) La loculu acesta ne aducemu bine aminte, că in anii 1862—3 in faci'a rivalitatiloru nationali din Transilvani'a, Cancelari'a transilvana dela Vien'a pusese a se compune conspecte statistice de proprietatea pamentului dupa nationalitatile genetice, din care apoi află spre mirarea tuturor, că in proprietatea na-

acea diumetate, adeca 950 miliöne fl. cu interese de 5—6, său fia si de 8% cu conditiune de amortisare. Öre inse cumu isi potu folosi miliönele de proprietari mici acea minunata ipoteca a loru de 950 miliöne? Säu nici-decumu, său numai pe langa conditiuni omoritorie, puse loru de cätă usurari, dupa care se ruinédia mii de familii si se spargu comune intregi, precumu s'a demonstratu in articlii nostrii titulati Banci rurali (Nrii 2, 3, 4). Este in B.-Pesta una asia numita banca rurale pentru proprietarii mici, care inse e asia de saracutia, cätü in trei ani abia a fostu in stare se dea 1/2 milionu pe hipotece mici, si atätü inca s'a datu numai la agricultori din tienuturile invecinate cu capital'a Ungariei. De aci incolo unulu din susu numitii economi nationali unguresci ne asigura, că aceeasi bancusiöra a denegatu imprumutulu la mai multe mii de petenti din lips'a de capitalu mai mare, éra pe altii atätü ii mai tragană cu implinire de formalitati, până ce 'si retraseru ei insii petitiunile; altora li s'au acordatu imprumutulu cerutu numai dupa câteva luni, pre candu usurarii apucasera a'i sugruma de totu si a le vinde mosiör'a pe pretiuri de nimicu. Töte acestea calamitati se constata prin cifre autentice, cu care inse noi aci nu voimu se mai incarcamu memori'a lectoriloru. Destulu atätä, că populatiunea rurale nu are cumu se folosi la lipsa de minunat'a sa hipoteca; pe 950 miliöne nu are de unde se ia nici macaru 10% cu interese crestinesci si omenesci.

Despre planulu infintiarei unei bance rurale, buna-öra că cea din Galiti'a si că multe altele din tierile civilisate, suntemu informati de ajunsu*); las' inse, că urmele, că rezultatele acelei bance până acuma nu se vedu nicairi, si nu se scie ce mai face comitelulu său administrativu, dara mai fiacare din noi pöte combina, camu ce ajutoriu va fi aceea in stare se intinda acolo, unde lips'a se pöte computa föra picu de exageratiune la sute de miliöne. De unde se ia dens'a capitaluri, candu insusi statulu Ungariei că atare nu mai capata in

tionalitatiei romane era mai multu pamentu, decâtü in a celorlalte doue luate intr'o singura cifra. Dupa numerulu sufleteloru, nu era nici o mirare; dara Curtea fusese dedata până atunci a considera pe romani mai multu numai că pe unu poporu de proletari, asia inse cifrele 'i deschisera ochii.

*) A se vedé Nr. 2. 3. 4.

soru-sa, nu voiă nici decum se se demasce, de si principele insistă din resputeri.

Eata pe principele intr'o stare nesuportabila. Elu isi dicea cu Laidronetta, că acea fintia atätü de spirituala trebuca se fia unu monstru, opunendu-se cu atätä tenacitate de a se demasca; dara ori catu de urtä si antipatica isi imagină faci'a ei, acēsta nu era in stare se micşoredie simpatia, stim'a si respectulu ce ilu concepuse pentru spiritulu si virtutile acelei necunoscute. Principele era apröpe se se bolnavésca de supurare, candu necunoscuta 'i dise:

Te iubescu, principele meu, si nu imi voiü mai da silintia de a'ti-o ascunde, dara cu cätü amorulu meu este mai puternicu, cu atätü me temu mai multu, că te voiü pierde, candu me vei cunösce. Se pöte, că 'ti inchipuesci, că eu am ochii mari, o gura mica, dinti frumosi si o facia de crini si rose; dara deca din intemplantu eu asiü fi chiaru cu o gura mare, cu unu nasu turtitu si cu dinti stricati, fara indoiala că m'ai ruga, iute si de graba se'mi punu éraşi masc'a. Si apoi chiaru deca n'asiü fi asia oribila, eu sciü că esti neconstantu: ai iubitu pe Bélota până la nebunia, si apoi te-ai desgustatu de ea.

Ah! dömn'a mea, 'i respunse principele, se'mi fii judecatoriulu meu. Eramu tineru, candu amu luat de socia pe Bélota, si te incredintiedi, că nu m'am ocupatu decâtü numai se o privescu, nu inse se o si ascultu. Dupa-ce me faciü barbatulu ei, m'am dedatu cu frumseti'a ei si acēst'a imi risipi ilusiunile ayute. Inchipuesceti déca situatiunea mea putea fi placuta? Candu me aflám singuru cu soci'a mea, ea imi vorbea de o rochia noua pe care avea se o imbrace a dou'a di, despre incaltiaminte, despre diamante si altele asemenea. Déca la mäs'a mea se află vreo persöna de spiritü, si déca voiamu se discutamu despre vre-unu obiectu mai seriosu, Bélota incepea se casce si termină prin a dormitä. M'am incercatu se o instruediu, dara pe langa lips'a de patientia mai, a si atätü de ignoranta, încätü me facea se tremu, si se me inrosiescu ori candu ea isi deschidea gur'a că se vorbeşca ceva. Preste

Si in adeveru, la balulu urmatoriu principele se descoperi necunoscutei si 'i dise, că pentru elu nu mai ecisista nici o sperantia de ferigire, deca ea nu 'i va da man'a. Bélota conformu in felesulu ce ilu avea cu

tóta Europ'a bani imprumutu, decâtu sub cele mai grele conditii, séu nici-demnu. Candu milionarii straini duc frica necurmata, cà insusi statulu Ungariei va bancrota; candu atàti deputati pórtá ne-íncetatu in gurile lorú cuventulu bancrotu-de statú, cumu póte se mai astepte cineva, cá capitalurile straine se se incumete a veni la noi? Candu chiaru parlamentele dualistice din Vien'a si B.-Pesta prin infinitele lorú certe si incriminari reciproce tocma pe terenulu national-economicu discreditédia insasi monarchi'a, precumu discreditédia actionarii scurti de vedere séu reutatosi instituttele lorú de bani séu de industria prin galagii si sbierate cá de havra jidovéscá, atunci capitalulu fuge si se ascunde la intunerecu, intocma cá liliacii, cá buhele si cá sobolii.

Amu vediutu cu totii in dilele nóstre si vedemu, cà averile staturiloru civilisate nu se mai computa cu diecile, nici chiaru cu sutele de milióne, ci cu diecile de miliarde. Totu asia scimu cu totii din dese informatiuni care strabatu la noi, cà de es. in Angli'a si Oland'a capitalistii de 3—4 ani incóce nu'si mai potú eloca banii pe hipoteca in patri'a lorú nici cu 4%, ci abia cu 3% si cu 2½, in catu sute de milióne stau cá baltuiti fóra nici-o fructificare. Vai Dómné, ce bune aru mai fi din acelea macaru numai vreo doue sute de milióne luate pe hipotecele poporulu agricultorú. Ei, dara cine e nebulu, cá se ti le dea pe barb'a dualismului? In Franci'a, in Belgiu, in Elveti'a inca se afla capitaluri milióne cu 4—5%; se afla dieu, inse pe hipotecele din patri'a lorú, unde totulu e regulatu si asicuratú, unde capitalulu nu se mai teme de bancrotulu statului, nici intre cele mai violente resturnaturi politice.

In Elveti'a, Belgiu, Franci'a 2½ parti a le proprietatiloru immobile private, cumu pamenturi, edificie etc. sunt ipotocate, adeca luati pe ele bani imprumutu, si precumu de sine se intielege, mai totudeauna cu amortisatiune, pre câte 18—24 pàna la 30 de ani. Acolo ómeniloru nu le este rusíne se spuna, cà cas'a ori mosi'a li se afla hipotecata pe nu sciu ce suma; ci logic'a lorú este cu totulu alt'a. Am intr'o cetate mare casa in valóre de 100000 fr., ea 'mi aduce din locatiunea (inchirierea) incaperiloru sale cá locuinte, bolte, magazine 4—5% pe anu; de ce se nu iau pe ipotec'a ei vreo 30 mii imprumutu, spre a specula cu ei intielep- tiesce si a mai castiga preste interesele ce voui platí, inca vreo 3%, cá se am venitu de 8%, póte si indoitu. Asia'ti vorbesce belgianulu; dara apoi elú si scie, si are unde se pórté comerciú activu, éra nu saracia petecita, la care pentru castigu de câte 10 cruceri se te tocmesi câte 1 óra intréga.

Pas' de ia si tu ardelene ori ungurene bani imprumutu, cá se te folosesci de conjuncturi si se castigi dupa ei. Vei lua, in casuri fórté rari cu 15 pàna la 18%, in cele mai multe cu 24 treptatu pàna la 100 si 200%, mai alesu déca te va bate D-dieu cá se platesci interesele in producte naturali séu cu braçiale; vei dá, pentru 10 mesuri de bucate câte 20 la tómná, pentru 5 fl. bani impru-

acéstá, ea mai avea inca tóte defectele celorú prosti. Candu isi puneá ceva in capu, apoi éra imposibile a o face se intieléga altcum, de-óre-ce nu éra in stare se intieléga rationamentele. Ea éra jalusa, clevertóre si necreditóre. Déca ea mi-ar fi permisú cá se me distra- gu in alta parte de urítulu ei, asiú fi mai avutu patientia; dara ea pretindeá cá acelu amoru prostu pe care mi'lu inspireá, se duredie in tóta viati'a mea, si eu se 'i fiu sclavulu ei. Vedi bine deci, cá ea me aduse la necesitate ca se me despartu de ea.

Recunoscú, cá érai de compatimitu, 'i respunse necunoscut'a; dara tóte acestea câte mi le spui, nu imi dau nici o sigurantia. Dici cá me iubesci: Se vedemu déca vei avea atàta curagiú, cá se me iai de socia inaintea tuturorú supusiloru vostri, fára cá se me fi vediutu.

Me simtiu celu mai fericitu dintre ómeni, respunse principele, déca nu ceri decâtu acéstá. Vínó in palatulu meu cu Laidronetta si máine de demánétá voui aduna consiliulu meu, pentru-cá se te iau de socia in- aintea ochiloru lui.

Restulu acelei nopti 'i se parú principelui fórté lungu si mai inainte de a parasi balulu demascanduse, ordoná tuturorú seignoriloru curtii se se adune la palatu, apoi insciintia despre acéstá si pe ministrii sei. In pre- senti'a lorú apoi elú le istorisi ceea ce 'i se intem- plase cu necunoscut'a si inainte de a 'si termina discursulu jurá, cá nu va lua pe alt'a de socia, decâtu numai pe ea, fia faci'a ei ori-cum. Din toti cei de facia nu éra nici unulu, care se nu fi creditu impreuna cu prin- cipele, cá aceea pe care voia se o ia de socia, trebue se fia fórté uríta. Dara cine póte descrie mirarea tutu- roru celorú presentí, candu Bélota demascandu-se, le aratá faci'a cea mai frumósá ce isi putea numai imagina cineva. Ceea ce éra si mai strainu, éra cá nici prin- cipele si nici ceilalti nu o au cunoscutu indata, atátu se facuse de frumósá, si curtesanii isi siopteau, cá prin- cipes'a ceealata 'i semat^{at} numai ca o uríta. Principele ecstasiatu, vediendu-se in'ielatu intr'unu modú atátu de placutu, nu putea nici se vorbésca, dara Laidronetta

mutati càta 10 dile de lucru, la sapa, cósa, secere. Aci legea de antierti adusa contra usurariloru nu ajuta nimicu pe lume. In cei vreo trei si respective 5 ani macrii, sterpi cá vacile visate de Faraonu, au ajunsu multme de comune rurali, cá locuitorii lorú se fia datori pe la curtile boieresci si pe la evrei, cu câte 5000 pàna la 20.000 dile de lucru cá usura, a se platí pentru bucate luate imprumutu. Sunt familii destule, obligate a lucra in usura câte 50—60 de dile pe anu, fóra se póta spera cá voru fi in stare de a inpucina ceva din datoria. Boii cei frumosi sunt venduti si luati in loculu lorú juncani de câte trei ani. La anulu se vendura si aceia, si acuma vedi in tóte partile injugandu si vaci la aratru, uneori chiaru si vaca de a feta, ceea ce in tierile civilisate se prevede in codi- cele penale cá delictu greu si se pedepsesce cu in- chisóre si fóme, cá si injugarea juncaniloru si man- zociloru inainte de 3 si 4 ani. De alta parte inse in acelea tieri (chiaru si in Romani'a) este pre- vediutu prin lege chiara, cá in capu de contri- butiuni si taxe de a le statului se nu poti esecuta dela locuitorii nici casa si pamentu, nici doue vite tragatórie (boi, cai, bivoli), nici vac'a cu lapte séu de-a feta, ci statulu se caute a se desdauna din alta ávere mobile a omului, éra nu se'i atace adeveratulu seu capitalu, pamentulu, nici pe ade- veratii sei amici ajutatori, adeca tragatorii, nici pe nutritóri'a pruncutiloru sei, adeca vac'a, séu in lipsa de vaca, cateva oisióre ori capre cu lapte.

La noi statulu are cu atátu mai puçinu dreptu se atace cumu amu dice, tulpin'a, fondulu, temeli'a esistentiei locuitoriloru agricultori, cu càtu face mai puçinu pentru prosperarea lorú.

Acéstá este starea lucruriloru economice in patri'a nóstra, pe care trebue se ni-o cunóscemu micu si mare. Cu atàta inse nici pe departe nu este de ajunsú, ci trebue se ne batemu capulu asupra midiolóceloru mai eficaçi, spre a ne ajuta si inca asia, cá se ne desvetiamu pentru totu viitorulu nostru a mai astepta celu mai micu bine dela mani straine, cà-ci acestu invetiú este in parte mare caus'a umilirei si a ruinei nóstre, ceea ce se póte demustra pàna la evidéntia.

15 Martiu.

Nu amu voitu se scriamu la loculu acesta 15/3 Maiu, pentru-cá acea di in Transilvani'a geme de 11 ani sub anathema, sub blastemu greu, ase- menea celui ce durase mai inainte alti 11 ani intre 1849 si 1860. Cá 15 Maiu 1848 se scape de sub blastemu, levitii voru mai avea se citésca des- legarea lui Lazaru si se mai scótia multi draci cu rugatiunile lui S. Vasilie, Ioanu Chrisostomu etc.

15 Martiu s'a serbatu estimpu dóra cá nici- odata, in capital'a Ungariei, in fost'a capitala a Transilvaniei, mai in tóte cetatile si orasiere de ceva insemnate a le acestoru doue tieri, prin adunari númerose, prin discursuri infocate, prin esire la mormente si punere de cununi pe a le celorú cadiuti in batalii, ori spendiurati de càtra austriaci, in fine pe alocurea, buna-óra in Oradea,

intrerupse tacerea, pentru cá se felice pe soru-sa pentru recastigareá barbatului seu.

Cum! esclama principele, acéstá persóná atatu de frumósá si de spirituala este Bélota? Prin ce farmecu au pututu ea se adaoge la frumseti'a figurei pe aceea a spiritului si a caracterului, cari mai inainte 'i lipséu cu totulu? Ce dína au facutu acéstá minune?

Nu s'au intemplatú nici o minune, 'i respunse Bélota. Negrigisem darurile naturei, inse nefericirile mele, singuritatea si consiliile sororei mele imi deschi- sera ochii.

In urm'a recasatorirei sale, principele si-a iubitu pe soci'a sa in totu restulu viatiei sale cu o fidelitate, ce ilu facea se uite nefericirile sale din trecut.

Comunicata de I. G. Baritiu.

D i v e r s e .

(Moda nebuna). Intre legionulu de mode fan- tastice cu care se speculedia banii din pungile familiiloru, mai este una noua, cá busdunarile la vestmentele fe- meiesci se facu din apoi, si asia dau ocaziune punga- siloru cá se fure si mai usioru pungi cu bani, batiste si alte obiecte dela femeie, din care cauza reclamatiunile la deregatoriile politienesci sunt de tóte dilele. Míntea cea mai simpla spune ori-cui, cá banii se'i tiena càtu se póte mai aprópe de trupu si pe din laintru, cà-ci si asia se intempla destule casuri, unde pungasii taia chiaru vestmentulu cu briciulu, in partea unde credu cá este portufoiliulu ori pung'a.

(Datori'a de statú a Turciei). Din cele 6 si diumetate miliarde, cari compunu datori'a de statú turca, 2,250 milióne apartínu creditoriloru englesi, 1000 milióne la creditorii francesi, 625 milióne la creditorii turci, 500 milióne, la Germani si Austriaci, 375 milióne, la creditorii italieni, 250 milióne la creditorii belgi si holandesii. Acum le va platí turnulu Coltiei!

(Rom. lib.)

prin manifestatiuni de mania, cá conductorii na- tiunei s'au abatutu fórté multu dela principiile proclamate in anulu 1848, pentru a caroru rea- lisare se versase atátu amar-de sange patrioticu. Preste acestea in Clusiu mai „descoperira“ cumu se dice, si una statua a lui Alexandru Petöfi, carele cá studente junisioru*) in 15 Martiu celu de antaiú inflacará prin poesiór'a sa revolutionaria pe poporu, cá se adópte si proclame cele 12 puncte cá criterie a le libertatiei asia precumu éra ea cunoscuta pe atunci in Ungari'a: 1. libertatea tipariului si des- fiintierea censurei; 2. Ministeriu responsabile; 3. dieta in fiacare anu; 4. egalitate civile si confesionale; 5. garda nationale; 6. desfiintierea privilegiiloru; 7. desfiintierea robiei iobagesci; 8. curti de jurati (Jury) si representatiune pe basea egalitatiei (cumu nu esiste nice astadi); 9. banca nationale; 10. ostasii se jure pe constitutiune si pe soldatii din Ungari'a se nu'i mai ducá in tieri straine; 11. Are- stantii politici ai statului (cá Stancsics, Murgu s. a.) se fia liberati; 12. Unirea Transilvaniei cu Ungari'a (dara nu fusiunea.)

Asia s'a serbatu estimpu aniversari'a de ani 30 din 15 Martiu de càtra locuitorii din orasie de nationalitate magiara. Este inse bine a se observa, cá necumu altii, dara nici chiaru marea multime a poporulu magiaru de pe la sate si orasiere, nu vrea nici se audia de aceea serbatóre. Caus'a este, cá cele mai multe conditii de libertate proclamate in 1848, pentru adeveratulu poporu mai tardiu s'au desfiintiatu, dupa aceea s'au falsificatu asia de tare, in càtu nici cá le mai cunosci; ideí- lorú si lucruriloru s'au datu cu totulu alte semnifi- catiuni; éra in càtu s'ar fi usioratu poporulu de lantiurile sclaviei, mai apoi au venitu preste elú alte greutati totu asia de cumplete. Acestea adeveruri le recunoscú cu destula dorere chiaru si unulu din barbatii cei mai renumiti dela Clusiu, Lad. Sámi, in discursulu seu tienutu la 15 Martiu.

La Vien'a inca se serbédia aniversari'a din 1848, inse cu 2 dile inainte, adica in 13 Martiu, care este dío'a micei revolutiuni, in care sisthem'a absolutistica representata de principele Metternich si de càtiva barbati din regiunile supreme, fu scal- data in sangele a cinci persóne, inpuscate pe strade prin soldatii comandati cá se traga in poporu. Atàta numai, cá poporulu din Vien'a fiindu multu mai sobriu si mai moderatu, nu face multu din parade si declamatiuni sonóre, nu'si face prea multe ilusiuni, este si mai realistu, si multu mai tolerantu.

Transilvani'a.

Sibiiu, 4/16 Martiu 1878. (Parastasu solenu). Pentru odihn'a sufletulu repausatulu archiduce Franciscu Carolu, Escel. Sa parintele archiepiscopu si metropolitu Mironu Romanu cu asistentia de multi preoti a celebratu astadi pa- rastasu solenu in biseri'a greco-orientala din cetate, — la care in urm'a invitatiunei oficiale — au participatu reprezentantii tuturorú auctoritatiloru mili- tاري si civili si anume: Dd. generali si oficierii de statú majoru, comitele supremu, presedintele tribu- nalului, directorulu finantie, primariulu cetatii, fie-care cu intregu personalulu resortulu seu.

Unu catafalcu frumosu, decoratu cu panura négra si incungiuratu de multe lumini, postatu in midiloculu bisericeii, pe care érá si asia numit'a „coliva“ dupa ritulu bisericeii orientale, din care la finea ceremoniei — facendu inceputulu pontifi- cantele Metropolitu — toti participantii mancara câteva linguritie. — Escel. Sa. parintele Metropolitu prin cerculariu sub Nr. 609 a ordonatú a se tiené parastase in tóte bisericile din archidiecea. P.

— Sambat'a viitória, adeca in 11/23 Martiu a. c. se va celebra si in baseri'a gr.-cat. de aici la 9 antemeridiane Requiem (Parastasu) pentru inaltimea sa c. r. archiducele Franciscu Carolu, repausatulu parinte alú Maíest. Sale Monarchulu nostru.

— Dela Blasiu ni se scrie, cá acolo Escel. Sa dn. archiepiscopu si metropolitu Ioanu Vancea in 4/16 Martiu a celebratu Requiem cu asistentia númeroá in baseri'a catedrale pentru eternulu repausu alú archiducelui Franciscu Carolu.

— Dela 3/15 incóce a mai ninsu de repetite ori, ninge si astadi in 19 cu ventu sfasietoriu.

*) Acelu Petöfi éra fiulu unui macelariu din Cri- siulu micu (Kis Körös) in Ungari'a. Cei carii au cu- noscutu de aprópe famili'a din care s'a trasu, spunú cá tata-seu fusese serbu si mama-sa romana, éra fiulu lorú crescutu de micu intre magiari si in scóle magiare, s'a pomenitu magiaru.

Din comitatele vecine vinu sciri fôrte triste. Dupace flamendiescu omenii, apoi acumu se vedu strimtorati si din lips'a nutretilui de vite. Citimu in diarie, cã ministeriulu aru fi dispusu se se dea comunei Zau pe Campia 1300 fl. ajutoriu, cã se nu pãra tocma de fôme; aceleasi diarie inse striga, cã sum'a aceea se se impartia la mai multe comune; adeca la cãte? Nu cumva la vreo 130 din vreo trei comitate, care tôte sunt peritôrie de fôme, se li se dea cãte 10 fl., de familia cãte 5 multu 10 cr., cã se scape de fômete? Ce satira, ce sarcasmu amaru asupra miseriei! Cu totulu altele trebue se fia mesurile de ajutoriu, ẽra nu picatur'a de 1300 fl. in mare, in oceanulu perirei. Cersitorii flamendi si golani se multiescu pe la sate, furii si spargatorii de incuietori pe la cetati si orasie. Cautati in tergurile de septemana si in caletoriile dvôstre la acelea feçie palide mai cã cãr'a si uscate cã nesce mumii din Egiptu, adeverate icône a le fômetei, si apoi pas' de ve mai mirati, cã in comitate se afla puçini fetiori buni „de catania“, in locu de a ve mira cã se mai afla si atãtia. Injurati apoi pe parinti, cã nu'si dau ẽrn'a pruncii la scôla, desculți, numai in camasia, fôra caciula, sbierandu de fôme pe vatra langa cãte doi tetiuni, care fumega mai multu de cãtu ardu, pre candu mam'a lor alẽrga prin satu dupa doi pumni farina de mamaliga.

Cu fômea nu este de ajunsu, nici cu esecutiunile, ci seri'a relelor trebue se se mai intinda. Bôle diverse si mai alesu diphteritis secera mai virtosu pe prunci in mai multe comune cu sutele. Este o lege mai noua, imprumutata dela Europ'a, cã comunele se aiba medicu comunale. Dara de unde si din ce se'i platẽsca? „Pesti Napló“ intr'unu articlu primu stã se jure, cã in tierile nôstre aprôpe 50% din prunci moru numai in urmarea bôleloru cautate prin negrij'a barbara a parintiloru si deregatoriloru comunali si publici, prin lipsa de cautare, prin fôme, sete, golatate, necuratie.

Naturalistulu Otto Hermann din B.-Pesta arata in „Vasárnapi Ujság“, cã intr'unu orasiu mai mare din Ungari'a inferiore, din una miie de bolnavi au muritu cinci sute, ẽra intr'unu satu din Transilvani'a nici-unu copilu micu n'a remasu in viẽtia, cã-ci s'au stinsu toti de diphteritis. Apoi ne mai miramu cã nu se multiesce populatiunea. Hermann observa, cã administratiunei ii pasa mai multu de sanatatea viteloru ca de a ômeniloru; dara noi aci nu vedemu diferentia mare. Suntemu barbari si cãtra vitele nôstre.

A cincea adunare generala ordinaria a institutului de creditu si de economii „Albina“,

tinuta la Sibiu in 12 si 13 Martiu 1878.

Adunarea se deschide la 11 ôre inainte de amẽdiu.

Presedintele societati Domnulu Iacob Bologa salutã adunarea si constatandu in sensulu §. 26 din statute presinti'a a 38 actionari, carii representa 403 actiuni cu 149 voturi, denumesce in sensulu §. 25 din statute pe DD. Ioanu Cretiu si Visarionu Romanu de notari, ẽr pe DD. Ioane Rusu si Dr. Aureliu Brote de scrutatori, dechiara apoi adunarea de constituta.

La ordinea dilei se pune in sensulu publicatiunei de convocare ddto. 30 Ianuariu a. c. raportulu anualu alu Directiunei. Directorulu esecutivu D. Visarionu Romanu da cetire acelu raportulu in urmatoriulu cuprinsu:

Onorabila adunare generala!

Suntemu, ca si in cei patru ani de mai inainte, in placut'a pusetiune, a ve putea declara si astadi indata la inceputulu raportulu nostru anualu, ca ne putemu felicita cu totii despre progresulu crescẽndu alu institutulu nostru.

Din bilantiulu anului 1877 alu cincelea in viẽtia societatii nôstre, cumu si din detaiurile de mai josu, ve veti convinge, Dloru actionari, ca rezultatulu generale alu gestiunei nôstre din anulu trecut este satisfactoriu, atãtu in privinti'a interesulu immediatu alu Dloru actionari, cãtu si cu privire la consolidarea progresarii a societatii nôstre.

Constatamu acestu adevãru cu multumire atãtu mai mare, fiindu-ca, precumu sciti, anulu trecut, in ce privesce situatiunea generala economica, n'a fostu intru nimica mai favorabilu societãtiloru de creditu, decãtu cei patru ani rei precedenti. Din contra, resbelulu celu mare din imediat'a nôstra apropiare a inmultitu inca stagnatiunea si nesiguranti'a de mai inainte, ẽr recolt'a rea a acelu anu au adusu populatiunea nôstra rurala la o stare critica.

Tocma de aceea inse nici candu dela fondarea institutulu nostru bine-facerile lui nu s'au simtitu atãtu de intensivu intre poporulu nostru, ca chiaru anulu trecut.

Dupa aceste premise dati-ne voia a trece la detaiarea operatiuniloru nôstre.

I. Depuneri.

Cu finea lui Decembre 1876 erau la institutu 421 depuneri in summa de fl. 327,919.11
In decursulu anului 1877 au mai urmatu
252 depuneri in summa de fl. 387,920.41
Astu-modu totalulu acestui ramu in 1877 a fostu de
673 depuneri in summa de fl. 715,839.52
din aceste s'au ridicatu in decursulu anului
207 depuneri in summa de fl. 284,745.62
remãnendu starea lor cu 31. decembre 1877 de
466 depuneri in summa de fl. 431,093.90
sẽu cu fl. 103,174.79 mai multu ca in anulu precedente, o proba destulu de invederata, ca ne-a succesu si anulu trecut nu numai a conserva reputatiunea institutulu nostru castigata in anii trecuti, ci si a atrage increderea publiculu in mesura mai mare.
Avemu firma sperantia, ca intre impregiurari normali, acela are sa mẽrga crescẽndu din anu in anu.

II. Escomptulu.

Din espunerile nôstre trecute ve suntu deplinu cunoscute motivele, pentru cari escomptulu a devenitu ramulu principale alu operatiuniloru nôstre. Precumu vedeti, partea cea mai mare a averii societãtii este plasata in acestu ramu.

La finea anului 1876 erau in portfoiulu institutulu
1694 schimburi in valôre de fl. 495,183.29
in decursulu anului 1877 s'au escomptatu
4050 schimburi in summa de fl. 1.367,879.97
Prin urmare starea totala a portfoiulu de schimburi in 1877 a fostu de
5744 schimburi in valôre de fl. 1.863,063.26
Din acestea s'au rescomperatu si s'au reescomptatu in decursulu anului 1877
3653 schimburi in valôre de fl. 1.246,033.96
remanendu starea portfoiulu cu finea anului 1877 de
2091 schimburi in valôre de fl. 617,029.30
sẽu cu fl. 121,846.01 mai mare ca anulu precedentu.
In decursulu anului s'au reescomptatu la alte institute din portfoiulu nostru schimburi in summa de fl. 124,365.50.

III. Creditulu ipotecariu.

La finea anului 1876 au statu imprumuturile nôstre ipotecari din
100 obligatiuni in summa de fl. 36,070.58
in decursulu anului 1877 s'au mai realizatu
5 imprumuturi in summa de fl. 11,527.42
Cu totulu deci au statu acestu ramu din
105 imprumuturi in summa de fl. 47,598.—
in decursulu anului 1877 s'au rescomperatu
9 obligatiuni care cu ratele ce s'au mai respunsu face fl. 11,851.01
remanu deci cu 31. decem. 1877
96 obligatiuni in summa de fl. 35,746.99
Totu pentru motivele indicate in raportulu nostru precedentu am tiermuritu si anulu trecut estinderea acestui ramu.

IV. Lombardulu

sẽu imprumuturile pe efecte publice dela starea de fl. 1270.— in care erau cu finea anului 1877 s'au redusu la summ'a neinsemnata de fl. 475.—.

V. Reuniunile de creditu.

Ramulu acesta a statu la finea anului 1876 din 877 participanti cu unu creditu folositu de fl. 52,276.37
din cari in decursulu anului 1877 au esitu
119 participanti restituindu imprumuturile avute cu fl. 7,852.65
mai remanendu cu finea anului 1877
758 participanti cu unu creditu preste totu de fl. 44,423.72
Desfacerea acestui ramu nu s'a efectuitu inca deplinu nici in anulu trecut.

Fiindu inse aprôpe de terminarea ei spre a scuti institutulu de ori ce daune, s'a decisu, ca fondurile de garantia si de reserva ale acestui ramu cu crescamintele lor in suma totala de 23,442 fl. 58 cr. se se reintrebuintieze in sensulu §. 99 din statutele vechi ale societatii pentru coperirea restulu de pretensiuni la acele reuniuni. Prin urmare estradarea cuoteloru din acelu fondu este sistata, avendu a urmã esolvirea lor in sensulu statuteloru numai dupa terminat'a licuidare a reuniuniloru. Facendu deci acẽsta garantia in bani preste 50% a imprumuturiloru, mai considerandu si celelalte garantii cu cari suntu ingradite amintitele pretensiuni, se pôte afirmã, ca vre-o dauna in acestu ramu pentru institutu este aprôpe imposibila.

In implinirea scopulu principale alu societatii dvôstre si spre a largi si mai multu terenulu nostru de operatiune, am deschisu anulu trecut unu nou ramu de asia numite

VI. Credite ficse

in care inse fiindu elu inceputu numai cãtra finea anului, s'au realizatu 7 imprumuturi in suma de fl. 2400.— Speramu ca binefacerile acestui ramu voru fi in curendu cunoscute la poporulu nostru si ca in anii venitori voru avea a indicã rezultatele lui bune.

In toti ramii de operatiune s'au realizatu prin institutu in anulu 1877, 4066 imprumuturi in suma de

fl. 1.382,148 39 cr. sãu cu 448 imprumuturi in suma de 56,284 fl. mai multu ca in anulu precedente.

Miscarea totala a operatiuniloru nôstre in anulu espiratu a fostu de fl. 3.505,391 99 cr. cu fl. 226,475 81 cr. mai mare ca anulu precedente.

Adnecsele bilantiulu constata in modu mai detaiatu desvoltarea progressiva a operatiuniloru nôstre.

Nici daune, nici positiuni dubiôse nu avemu de inregistratu anulu acesta.

Permiteti-ne a trece acumu la cetirea bilantiulu insusi.

Acestu bilantiu compusu cu stricta observare a dispusetiuniloru legii comerciale, reveditu si aprobatu de comitetulu Dvôstre de revisiune, arata preste totu venituri mai mari ca anulu trecut, incãtu daca contributiunea urcata a numitului anu nu aru fi absorbitu partea cea mai insemnata a plusulu de profitu, dividend'a anului 1877 avea se ẽsa mai mare ca anulu precedentu, cu tôte aceste profitulu curatu alu anului espiratu este mai mare ca celu din 1876.

1644 fl. 23 cr. din venitululu curatu s'a intrebuintiatu si acumu pentru amortisarea conturiloru speseloru de fondare si de mobilitate, incãtu primululu contu este redusu acumu dupa 5 ani dela fl. 12050 40 cr. la 4200 si in celu multu 3 ani de dile va fi amortisatu intregu.

Venitululu brutu alu anului espiratu este de fl. 79,229.68
din care subtragẽdu totalulu intereseloru ce platesce institutul, a speseloru, contributiuniloru si amortisariloru cu fl. 45,979.44
resulta unu profitulu curatu de fl. 33,250.24

Propunemu, ca acestu profitulu se se impartia in sensulu §. 62 din statute in modulu urmatoriu:
5% dupa capitalulu de actiuni fl. 15,000.—
din restulu de fl. 18,250.24
se vinu 10% ca dotatiune a fondulu de reserva fl. 1825.02
ca tantieme pentru membrii Directiunei, Directorulu esecutivu si oficialii institutulu ff. 2920.02
2% pentru scopuri de binefacere fl. 365.— fl. 5110.04

Din restulu de fl. 13140.20
propunemu ca se se impartia ca dividendu intre actionari fl. 12,000.—

ẽr fl. 1,140.20
se se trẽca in contulu profitulu pro 1878.

Pentru 3 mii actiuni ale institutulu se vinu deci din profitulu curatu alu anului 1878 odata 5% fl. 15,000.—
in urma 4% fl. 12,000.—
in totalu fl. 27,000.—

care face 9% ca si anulu precedentu. ẽr distribuindu-se intrẽg'a suma de profitulu, dividend'a s'ar potea ficsa cu 9 fl. 38 cr., adica cu mai bine de 9 1/3%.

Fondulu de reserva alu actionariloru cu adaosulu cuotei de astadi din profitulu au ajunsu la suma de fl. 17,473 58 cr. crescẽdu dela 31 Decembre 1876 pãna astadi cu 4303 fl. 55.

In decursulu anului espiratu a urmatu o schimbare in sinulu Directiunei. Dlu G. B. Popu demisionandu din postulu de membru alu Directiunei, Consiliulu Directiunei s'a integritu in sensulu §. 37 alu statuteloru prin alegerea Dlui Parteniu Cosma, care alegere se supune astadi decisiunei Dvôstre.

Va urma cetirea raportulu comitetulu de revisiune, dupa a carui ascultare ve rugamu a aproba bilantiulu si proiectulu nostru pentru distribuirea profitulu ficsandu dividend'a anului 1877 cu 9 fl. de actiune si a da apoi absolutorulu Directiunei si comitetulu de revisiune.

(Va urmã).

Ungari'a.

(Manoperele pressei magiare). Sunt mai multi ani de candu lumea europẽna s'a dedatu a crede si a dice, cã press'a, mai alesu cea periodica, este a sieptea putere mare. Nu se pôte crede, cãtu abusu se face cu acẽsta credintia a publiculu. Se afla adeca multi ômeni fôra consciintia si lipsiti de inaltulu sentimentu alu onôrei, carii se folosescu de pressa, nu spre a destẽpta, luminã si moralisa pe popôra, ci numai spre a le seduce, insiela, intuneca, demoralisa. Press'a periodica din Ungari'a si Transilvani'a este, in comparatiune cu press'a popôraloru civilisate, tinerica, sãu adeca in starea copilariei, precumu recunoscuse dn. Ios. Zeyk inainte cu doi ani in diariulu ministeriale „Kelet“ din Clusiu. In cãtu pentru moralitatea pressei unguresci, apoi comitele Melchioru Lonyay isi dedese veridictulu seu mai multu decãtu aspru inainte cu cinci ani in diariulu „Reform“ din B.-Pesta. Ce se dicemu despre valôrea opiniunei publice din Ungari'a?

Dupace c. Andrassy a prevenitu in punctulu acesta pe tóta lumea in memorabil'a siedintia din 7 Martiu a comisiuniloru delegatiunei unguresci, noi nu mai avemu nimicu de disu; sententi'a ministrulu basata pe esperientia propria este aci decisiva. Comitele Andrassy adeca afirmã, cã popôraloru suverane (austriacii si magiarii) nu le place se audia adevãrulu, si cã se cere curagiu multu mai mare a spune adevãrulu la poporu, decãtu la capetele incoronate.

Dara noi avemu trebuintia de adevãru curatu, cã de aeru si de apa curata, fôra care nu este viẽtia, ci numai môrte sigara. Sub pressiunea de care suferimu, ne este greu a spune adevãrulu in-

tregu, potemu inse combate minciun'a. Acestea impregiurari se pare cã au indemnatu pe unulu din corespondentii nostrii a se ocupa mai de aprópe cu tienut'a diarielor magiare, mai alesu facia cu romanii si cu celelalte popóra conlocuitórie, — de aceea si facemu locu apretieriloru sale precumu urmédia :

Unu resunetu romanescu la velleitatile diarielor magiare.

Ce minunate mai sunt diarele compatriotiloru nostri magiari, si cumu de bine si frumusu seiu ele esecuta manopere politico-diplomatice, spre a face lumea se créda, cã dieu in monarchi'a Austro-ungara, séu fia macaru in Cislaitani'a nóstra ce se compune din popórale de sub corón'a St. Stefanu, esista numai un'a nedespartita mare si tare natiune numita „magyar nemzet“; natiune nobila, istorica si privilegiata, in carea tóte celelalte popóra de nationalitate nemagiara, la care noi romanii din Ungari'a, Transilvani'a si Banatu, impreuna cu nemtii, serbii, croatii si slovaci trebue se renuntiamu, se ne renegamu si recunoscemu, cã nu suntemu nici potemu fi mai multu ceea ce ni-a nascutu mam'a, ci suntemu si trebue sè fimu contopiti in marea natiune politica de statu, ce numai ea compune patri'a; adeca se fimu toti la olalta preste 16 milióne „magiari“, pentru-cã asiá voiescu compatriotii nostri nobili si privilegiati magiari, carii abiá facu $\frac{1}{3}$ din intrég'a poporatiune a tierii, a patriei nóstre comune ce se numesce „Ungari'a“ si pe care elementulu domnitoriu magiaru, prin conceptiune „nationala“ falsa si-o insusiesce de tiera nationala pure a sa, si ignorandu etnografi'a si topografi'a teritoriale, desconsiderandu miliónele poporatiunei, a le elementelor nemagiare.

Dupa acésta conceptiune a nemitoriorului loru lucriferu Széchényi, magiarii compatrioti ai nostri, — considerandu firesce tóte popórale din Ungari'a completata numai si numai de magiari; prin urmare tiér'a intréga locuita si compusa numai din o natiune! in numele acesteia se facu, se ceru si pretindu tóte; pe cont'a si pe risiculu acestei natiuni mari vorbescu astadi diarele magiare, si totu pe cont'a si risiculu natiunei acesteia, facu politica si diplomatia mare. O facu acésta bine sciindu, cã s'au creatu legi rigoróse, cari se inabusiésca simtiemintele instinctive nationali ale elementelor nemagiare si cari se frànga legile naturei, déca s'ar potea. Impilarile, la cari elementele nemagiare sunt espuse si sórtea cea vitrega la care sunt ele condamnate pe tóte terenele vietii politice, culturali si sociali, — suntu firesce totu atatea moduri si midiolóce de a desmembrá o natiune, de a demoralisá unu poporu, de a renegá si schimosí pe omu!

Asiá ne tractéza si ne privesce diaristic'a magiara pre noi cei din monarchi'a austro-ungara si mai vertosu pe elementele nemagiare din Ungari'a, intocmai cumu a pretinsu si privitu Turci'a elementele crestine, prin conceptiune analoga de statu, nationale-ottomanu, sub pretestulu séu pe motivulu intrégitatei. Séu a cutediatu pâna ieri a se afirmá vre-unu crestinu supusu pórtiei ottomane, de ceea-ce l'a nascutu mama s'a? Séu permisu ni este nóue mai multu a ne manifestá de ceea-ce suntemu „nationalitate?“ Nici-decum!

Acelea diarie chiar si astadi preocupate de fantasi'a loru in lamentarile loru sub „nemzet“ intielegu pe tóte popórale acestui statu. Ele dupa atatea probe grele nici dela epoc'a aniloru 1848/49 incóci n'au avutu minte se ne pricépa, nici ánima se ni créda, cã noi romanii pururea amu fostu si astadi suntemu adoratori si amatori fideli ai patriiei comune, pe care o amu si sciutu aপরী cu sangele nóstru.

Dá, amu aপরী'o si suntemu ori candu in totu momentulu gatá a o aপরী cu viétia si averea ce bucurosu o vomu sacrificá, candu va preinde interesulu bine priceputu alu Monarchiei nóstre, — candu Domnitoriu, preainaltiatulu Imperatu si Rege alu nostru, cá parinte alu tuturoru popóraloru de sub sceptrulu apostolicu ne va chiamá, si candu inalt'a dinastia, tronulu si scump'a-ni patria comuna, voru fi amenintiate de inimici, fia interni ori esterni! Inse de dragulu si pentru passiuile fantastice ale diaristice magiare, carea face apelu la natiune, si petrunsa de simpatii turcesci, sfasiata de dorere pentru nefericirea ce insasi Turci'a si-a causat'o, — si pentru care Nemesea a ajuns'o, — cumu vedemu nici monarchi'a nóstra, nu prea are pofta nici cauza de a se incurcá in resbelu, de a ruiná tiér'a prin versári de sange si sacrificie colosali materiali. Séu credu compatriotii nostri, cã nu scie lumea civilisata, ce-i dóre asia de cumplitu nefericirea Turciei; de ce ei, odinióra inimici cranceni ai turcului, cu care sute de ani s'au luptatu necurmatu si care devastá Ungari'a — astadi singuri singurei ei li suntu amici? Apoi cari suntu óre sferele de interese ale monarchiei si respective patriei nóstre, ce le vedu atátu de periclitare prin umilirea Turciei amica loru?

Potu rácni si scuipa focu si sange diaristii magiari dela „Alföld“, „Ellenör“, „Hon“, „Pesti Napló“, si jupanulu celu atátu de infuriatu dela „Pester Lloyd“ asupr'a nationalitatiloru nemagiare; le potu inferá, cu acusele de tradatori de patria (hazaárulók), de reipatrioti (rosz hazafi) si potu improscá pe romani cu indatinatele epitete, scóse din dictionarielu loru classice, d. e. oláh medve, puliczka nép, mamaliga orszá etc. etc., tóte nu li mai ajuta nimicu; ma potu amblá, cautá, si aflá noduri in papura de a persecutá prin politia pre cei mai innocenti connationali ai nostri, a'i aruncá in temnitie si ai detiené acolo cá pre criminali ordenari pentru manifestari de simpatii antiturcesci, bunaóra cumu o patí bietulu librariu Ioanu Tieranu, care se impaingení suferindu 9 luni de dile in temnitiele Budei pentru nimicu si nevinovatu; dar in fine potu inferá, insultá si prostituí cumu li place pre ministrii interni si esterni, pentru-cã suntu fii natiunei loru,

magiari puritani, — precumu se esprima si „Alföld“ la finea sus reproduusulu articulu fôrte marcantu.

Un'a totusi este adeveratu din ceea-ce se tanguescu diaristii magiari, adeca aceea, cu care consentimu si noi, cumca: „Din poporu si cu poporulu potu face domnii ce li place; cãci modulu gubernarii de 10 ani intr'atat'a l'a dressatu spre umilire servila si supunere órba, incátu nici poporulu rusescu care nici candu n'a gustatu constitutionalismulu, nu se are mai bine“. Numai cãtu privesce poporulu din Ungari'a de nationalitati nemagiare, analogi'a mai bine se aplica dupa noi, si conformu esperintieloru nóstre triste asia: „cã nici poporulu crestinu din provinciele subjugate pâna ieri barbarismului asiaticu-turcescu, care n'a gustatu fructele constitutionalismului, nu se are mai bine decatu noi, cei cu constitutionalismulu magiaru de 10 ani!

Austri'a.

Vien'a, 17 Martiu. Din scirile venite din capital'a monarchiei de patru dile incóce aflamu numai atáta, cã dupace comissiunile delegatiunei unguresci se invoisera in unanimitate a recomenda votarea celoru 60 de milióne, au adoptatu si cele austriace acelasiu votu, inse numai dupa dispute ferbinti si nu in unanimitate, ci cu majoritate. Acumu urmédia cá cestiunea se fia discutata in siedintie plenarie, nemtiesce si unguresce. Intr'aceea nu se mai indoiesce nimeni, cã delegatiunile voru adopta opiniunea comisiuniloru, mai alesu de candu a inceputu se mirose éراسi prea tare a pulbere de pusca.

Despre viitorulu congresu nu se scie nici astadi mai multu, de cãtu sciamu camu cu 4—5 dile mai inainte, éra dupa conjecturi nu ne batemu.

Lucru celu mai interesantu si demnu de tóta atentiune generale in ochii nostrii este revelatiunea facuta de ministrulu comiteles Iul. Andrassy in siedintia confidentiala din 7 Martiu a comisiuniloru delegatiunei asupra Romaniei. In acea siedintia c. Andrassy strimtoratu de c. Szechen dise intre altele, cã Austro-Ungari'a s'ar invoi a recunósce independenti'a Romaniei, nu inse si neutralitatea ei; totuodata esc. sa descoperí ratiunile acelei politice asia, in cãtu barbatii de statu ai Romaniei au ce runega la ele. „Romanulu“ a si datu preste acelea espectoratiuni ale c. Andrassy, precumu se vede din analiza ce'i face in Nr. seu din 5/17 Martiu. Vomu reveni si noi la acésta cestiune de importantia suprema cu atátu mai virtosu, cã Rom. se pare a trage la indoiéla cele publicate in „Die Presse“, care inse este gubernementale. De altmentrea „Politik“ din Prag'a publicase aceleasi revelatiuni mai dint'odata cu „Presse“ si inca garantandu pentru autenti'a loru.

Romania.

Bucuresci, 4/16 Martiu. (Legislatiunea). Dela 1859 de candu statulu Romaniei a inceputu a se reorganisa pe basea vechiloru sale tractate si drepturi publice, garantate prin tractatulu si conventiunea dela Parisu, potestatea legislativa a legiferatu si codificatu legi atátu de multe, in cãtu unele din ele au fostu si precipitate, reu facute, dupa aceea supuse la revisiuni si modificatiuni adesea esentiali. Caus'a precipitarei se póte esplica mai alesu din zelulu extraordinariu alu generatiuniloru mai noue de a propasi iute pe calea civilisatiunei si a se scutura de barbari'a turcésca; nu odata inse s'au adusu si din orba imitatiune legi de acelea, care inca nu se potu aplica in patri'a nóstra, séu cã nici nu avea lipsa de ele. In acestu punctu au patit'o romanii intocma ca magiarii, carii impórta mereu la legi straine, fôra alegere si critica, numai cá se póta dice cã sunt pe cale de a se civilisa si ei.

In epoc'a de facia si mai virtosu de candu aprópe tiér'a intréga se afla sub arme, camerele Romaniei, ináspirate pe semne cá nici-odata si de importanti'a evenimentelor, creara câteva legi in adeveru monumentali, éra unele se modificara. Ací vomu merge inapoi numai pâna la legea de pensiuni, publicata deunadi, liberala si umanitaria. De atunci se mai adoptá legea regulatoria de responsabilitatea ministeriului, care pre cãtu era dorita, pe atáta este si drépta. De aci incolo nu va mai putea dice nimeni, cã coron'a ar impune vointi'a sa ministriloru, dara nici de omnipotenti'a loru nu va mai avea nimeni dreptu se se planga, ci numai de rigórea legiloru.

Una alta lege, prin care Camerele 'si arata recunoscinti'a patriotica a loru cãtra clasea cea mare de agricultori, este asia numit'a lege a insuratieiloru (neogami). Inca prin regulamentul organicu dela 1830 era obligati proprietarii de pamentu, cá in proportiunea in care se inultiescu locuitorii sateni, agricultori, se dea

fiacarei familii nou casatorite câte o mosióra de 9 pâna la 11 pogóne (jugera), cu locu de casa si gradina, pe langa conditiunea de a 'i servi câte 21 (douedeci si una) de dile in anu, si acésta repartitiune se duredie, pâna dominiulu séu mosii'a boierésca va scadea la $\frac{1}{3}$ din cãtu fusese ea in 1830. Ratiunea lezei éra, cã boierulu privilegiatu nu se considerá de proprietariu, ci numai de usu-fructuariu (folositoriu) a $\frac{2}{3}$ parti ale mosiei, pâna atunci, pâna candu populatiunea tieriei micisiorata prin tirani'a turcésca si grecésca, prin dese invasiuni rusesci, prin ciurma si alte bóle de mórte, se va imulti de ajunsu. Prin legea de improprietare dela 1864 conditiunea insuratieiloru se regulase de nou in patru articlii; dara esecutarea loru a fostu traganata prin diferite metechne, une-ori chiaru criminali, pâna candu venindu astadata ambele camere, liberali in majoritatea loru ca si ministeriulu, reasumara cestiunea insuratieiloru si decisera a le imparti parcelle de câte 5 pâna la 10 si mai multe pogóne, pe dominielu statului, formandu comune noue; éra valórea unui pogónu (jugerum) se ficsá numai la 5 galbini, (adeca circa 25 florini v. a.), a se plati in rate de 15 ani. Pâna acuma s'au aratatu din 30 de districte a le tieriei la 42 mii de familii cu dreptulu de insuratiei dela anulu 1864 incóce, care ceru a li se da mosióre pe modestulu pretiu de 5 galbini. Cu acésta ocasiune, dn. Ioanu Ionescu (frate mai mare alu lui Nicolae) cunoscutulu agronomu, in siedintia din 25 Febr. v. a camerei deputatiloru, si-a pusu unu monumentu neperitoriu prin apararea intereselor poporului tieranu.

Unu altu proiectu de lege patriotica si generósa depusu pe mesele camerelor legislative este, prin care soldatii reservisti cãti au participatu la campani'a trecuta, au se fia scutiti pe viétia de platirea contributiunei directe. Patri'a romana voiesce se fia recunoscátoria si in modulu acesta cãtra aparatorii independentiei sale!

— Ceea ce mai surprinde in modu cu totul neasteptatu, este starea finantialoru tieriei, care in locu de a se deteriora prin evenimentele bellice, toema din contra, s'a indreptatu pre cãtu nu ar fi crediutu nici optimistii. Lipsindu-ne spatiulu pentru raporturile oficiali, reproducemu dupa „Dorob.“ numai acestu resumatu:

„Camer'a deputatiloru a inceputu de ieri desbateru bugetulu de venituri si chieluieli pentru exercitiulu anulu 1878.

Unu ce inveselitoriu e sporirea de venituri realisata in 1877 de la drumurile de feru, de la poste si telegrafe. Acestu sporu se suie la cifr'a de peste 27,000,000 lei, la care se adaugu inca 3,424,476 lei incasati, peste prevederile bugetarie ale anulu trecut, de la vami si saline. Cu modulu acesta, dupa constatarile comisiunii bugetarie, resulta 30,606,150 lei ca escedentu de venituri estraordinarie.

Cãtu pentru nou'a intocmire a veniturilor si chieluieliloru pe 1878, raportulu prezentatu camerei de comisiunea bugetara dà urmatóriele cifre:

Ca venituri . . .	93,144,451 lei.
Ca chieluieli . . .	93,098,985 „
Escedentu . . .	45,466 „

Bugetulu, dara lasa inca si unu escedentu, afara de cele 30,000,000 din biletele hipotecarie, care „suma — dupa cum se esprima raportulu — a remasu afara din ecilibrlu bugetariu, remaindu ca adunarea se hotarésca ce este de facutu cu acestu feliu de imprumutu, care nu este realisatu si care a remasu fara intrebuintiare“.

Ca remediu, comisiunea propune micisiorarea datoriei publice, causata de guvernele trecute si care se suie la sum'a de 46 milióne, séu la 50 de milióne cu annuitatea liniei Ploiesci-Predélu si cu a rechisitiuniloru, adeca mai multu de diumetate din venitul ordinariu alu statulu.

Cursulu monetelor in val. austr.

Vienna, 18 Martiu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.62 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.55 „
Imperialu rusescu	„	9.76 „
Moneta germana de 20 marce	„	11.70 „
Sovereigns englesi	„	11.95 „
Lira turcésca	„	10.85 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	105.80 „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

16 Martiu n.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	94.— b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	92.50 „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„	89.— „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	82.1/2 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	72.— „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	83.— „
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„	150.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	24.90 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	72.30 „
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	200.— „
Romania. Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	45.— „